

**PROGRAM NAUCZANIA
DORADZTWA ZAWODOWEGO
NA ROK SZKOLNY 2022/2023**

„MAM NA SIEBIE POMYSŁ”

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 318 im. J. Ch. Andersena w Warszawie

1. Założenia i cele ogólne programu „MAM NA SIEBIE POMYSŁ”

Współczesny świat zmienia się i przekształca niezwykle szybko. Dorastający młodzi ludzie wobec dużej dynamiki zmian i natłoku informacji często czują się zagubieni i niepewni swojej przyszłości. Tworząc projekt własnej przyszłości i planów edukacyjnych mają trudne zadanie, ponieważ muszą być świadomi ciągłych zmian. Droga edukacyjno-zawodowa jest indywidualnym i niepowtarzalnym projektem życia każdego człowieka, który wymaga planowania i podejmowania bardziej świadomych decyzji już na etapie szkoły podstawowej. Młodzież staje przed pierwszą ważną decyzją, jaką jest wybór szkoły ponadpodstawowej. Cykl prowadzonych zajęć ma na celu pobudzić kreatywność i aktywność uczniów, skłonić do refleksyjnego myślenia oraz zmotywować ich do poznawania siebie, zdobywania wiedzy o systemie edukacji, informacji o szkołach, zawodach i rynku pracy, a także planowania możliwych ścieżek edukacyjno-zawodowych.

1. Program realizowany będzie dla uczniów klas siódmych i ósmych.
2. W roku szkolnym 2022/2023 przewidziany jest 10-godzinny cykl zajęć dla jednego oddziału.
3. Zajęcia są przewidziane:
  - I okres: klasy VIII – październik-grudzień
  - II okres: klasy VII – luty-kwiecień
4. Zajęcia są obowiązkowe, kończą się zaliczeniem przedmiotu. Obecność na 70% zajęć oraz aktywne w nich uczestnictwo kwalifikuje do zaliczenia przedmiotu. W klasie VII uczniowie dodatkowo przygotowują pracę „Reklama wybranego zawodu”.

Cele szczegółowe

Zajęcia z doradztwa zawodowego pozwolą uczniowi:

- lepiej poznać i ocenić swój potencjał - dokonać analizy swoich mocnych i słabych stron, zainteresowań, talentów, systemu wartości, umiejętności i zdolności, stanu zdrowia,
- poznać proces decyzyjny oraz jego uwarunkowania,
- zgromadzić potrzebne informacje do planowania swojej drogi edukacyjno-zawodowej,
- rozwijać i kształtować umiejętności komunikowania się, współpracy w grupie, autoprezentacji, planowania i ustalania priorytetów,
- rozwijać i kształtować umiejętności wyszukiwania i analizowania informacji o szkołach, zawodach i rynku pracy,
- rozwijać świadomość umiejętności radzenia sobie ze zmianami, elastyczności w planowaniu kariery zawodowej oraz wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i wyzwaniom,
- kształtować właściwą postawę wobec pracy – poczucia odpowiedzialności, kreatywności, ciągłego uczenia się i doskonalenia, wielostronnego rozwoju,
- opracować indywidualny plan działania.

2. Tematy zajęć

Klasa 7

1. Moje zainteresowania i uzdolnienia
2. Zawody w moim najbliższym otoczeniu
3. Umiejętności a zawód
4. Temperament – co to jest i jakie ma znaczenie?
5. Czy każdy może zostać pilotem?
6. Czy warto uczyć się przez całe życie?
7. Praca jako wartość w życiu człowieka
8. Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa
9. Praca zespołowa jako przykład kompetencji kluczowej
10. Reklama zawodu – prezentacja prac. Podsumowanie zajęć

Klasa 8

1. Etapy planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej
2. Zawody, które do mnie pasują
3. Moje zasoby i ograniczenia
4. Klasyfikacja zawodów: zawody z grupy: człowiek-człowiek, człowiek-działalność artystyczna
5. Klasyfikacja zawodów: zawody z grupy: człowiek-przyroda, człowiek-technika, człowiek-dane/system znaków
6. Dobry wybór szkoły, czyli jak analizować oferty szkół ponadpodstawowych
7. Zjawiska i trendy na współczesnym rynku pracy
8. Jak zostać fachowcem – kwalifikacje i kompetencje w profilu zawodowym
9. Jak mnie widzą, czyli o sztuce autoprezentacji
10. Indywidualny plan działania ósmoklasisty. Podsumowanie zajęć

<i>Tematy zajęć</i>	<i>Cele edukacyjne</i>	<i>Osiągnięcia uczniów</i>
<u>KLASA 7</u>		
Moje zainteresowania i uzdolnienia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami związanymi z doradztwem zawodowym oraz rolą doradcy zawodowego w szkole i jego zadaniami 2. Ukazanie roli zainteresowań oraz ich wpływu na rozwój zdolności i umiejętności oraz kształtowanie cech charakteru 3. Pomoc uczniom w poznaniu swoich zainteresowań, uzdolnień, umiejętności 4. Wzmacnianie w uczniach poczucia własnej wartości, pozytywnego myślenia i samoakceptacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia związane z doradztwem zawodowym • wie czym zajmuje się doradca zawodowy i zna jego zadania • określa rolę zainteresowań • wymienia rodzaje zdolności • zna swoje zainteresowania, uzdolnienia, umiejętności
Zawody w moim najbliższym otoczeniu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z Mapą Karier - wirtualna wycieczka po zawodach występujących w różnych instytucjach 2. Wirtualna wycieczka po szczegółowych opisach wybranych zawodów 3. Zapoznanie i ćwiczenie umiejętności korzystania z filtrów w wyszukiwaniu zawodów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie jak korzystać z Mapy Karier i szukać informacji o interesujących zawodach • poznaje strukturę i zawarte informacje o wybranych zawodach
Umiejętności a zawód	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawienie przykładowych umiejętności i ich zastosowań w wybranych zawodach 2. Ukazanie przydatności wiedzy z poszczególnych przedmiotów szkolnych w różnych zawodach i branżach zawodowych 3. Określenie zawodów i czynności zawodowych, które uczeń mógłby wykonywać 4. Wzmacnianie w uczniach poczucia własnej wartości i samoakceptacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe umiejętności i zawody, w których można je wykorzystać • wymienia przykłady umiejętności, które nabywa i kształtuje w sytuacjach życia codziennego oraz określa zawody, w których mógłby je wykorzystać

<p>Temperament – co to jest i jakie ma znaczenie?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie z pojęciem temperamentu 2. Ukazanie uczniom jakie cechy charakteryzują różne typy temperamentu 3. Pomoc uczniom w nabyciu umiejętności charakteryzowania cech swojego temperamentu 4. Uświadomienie uczniom dlaczego temperament jest ważny w planowaniu własnej kariery edukacyjnej i zawodowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie temperamentu • wie jakie cechy są charakterystyczne dla poszczególnych typów temperamentu • określa swój typ temperamentu • wie dlaczego wybór zawodu zależy od rodzaju temperamentu
<p>Czy każdy może zostać pilotem?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z pojęciem przeciwwskazań do wykonywania zawodu 2. Przedstawienie różnych ograniczeń zdrowotnych mogących być przeciwwskazaniem do wykonywania określonych zawodów 3. Uświadomienie uczniom dlaczego ocena stanu zdrowia jest ważna w planowaniu własnej kariery edukacyjnej i zawodowej 4. Pomoc w rozpoznawaniu własnych ograniczeń zdrowotnych w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych 5. Wyjaśnienie uczniom czym zajmuje się medycyna pracy i jaką rolę odgrywa przy wyborze zawodu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie przeciwwskazań do wykonywania zawodu • podaje przykłady ograniczeń zdrowotnych • wyjaśnia znaczenie oceny stanu zdrowia przed wyborem zawodu i podjęciem pracy • analizuje wymagania dla wybranych zawodów pod kątem przeciwwskazań zdrowotnych • wymienia rodzaje szkół ponadpodstawowych, do których wymagane jest zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych
<p>Czy warto uczyć się przez całe życie?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnienie związku uczenia się ze współczesnym rynkiem pracy 2. Pomoc uczniom w poznaniu znaczenia edukacji w życiu człowieka 3. Uświadomienie uczniom roli i istoty uczenia się całościowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie jaki jest związek uczenia się ze współczesnym rynkiem pracy • uzasadnia znaczenie edukacji w życiu człowieka • wyjaśnia istotę uczenia się przez całe życie

<p>Praca jako wartość w życiu człowieka</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie w uczniach świadomości czym są wartości 2. Zapoznanie uczniów z definicją pracy 3. Ukazanie roli pracy, jej wartości w życiu oraz znaczenia w nawiązaniu do piramidy potrzeb Maslowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa czym są wartości i podaje przykłady • zna definicję pracy i określa jej rolę i ważność w życiu • wyjaśnia znaczenie pracy w nawiązaniu do piramidy potrzeb Maslowa
<p>Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z systemem edukacji w Polsce 2. Ukazanie uczniom możliwości wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej 3. Przedstawienie charakterystyki poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia system edukacji w Polsce • określa możliwości wyboru dalszej ścieżki kształcenia • podaje ogólne informacje o szkołach ponadpodstawowych i określa występujące między nimi różnice
<p>Praca zespołowa jako przykład kompetencji kluczowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z definicją kompetencji oraz z ich podziałem 2. Przedstawienie przykładowych kompetencji 3. Wyjaśnienie znaczenia pracy zespołowej oraz ukazanie roli poszczególnych członków grupy 4. Omówienie przykładowych zawodów, gdzie praca zespołowa odgrywa istotną rolę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna definicję kompetencji • wymienia przykładowe kompetencje • określa swoje kompetencje • przedstawia znaczenie pracy zespołowej i określa role poszczególnych członków grupy • wymienia zawody, w których pożądana jest umiejętność współpracy w grupie
<p>Reklama wybranego zawodu – prezentacja prac. Podsumowanie zajęć</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentacja prac – Reklama wybranego zawodu 2. Podsumowanie zajęć 3. Przeprowadzenie ankiety podsumowującej zajęcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje wykonaną pracę • ćwiczy umiejętność wypowiedzania się na forum i autoprezentacji • podsumowuje wiedzę uzyskaną w trakcie zajęć

KLASA 8

Etapy planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawienie uczniom etapów planowania drogi edukacyjno-zawodowej 2. Omówienie elementów informacji zawodowej 3. Uświadomienie uczniom ważności planowania swojej przyszłości edukacyjno-zawodowej oraz określenie konsekwencji nieprzemyślanych wyborów edukacyjnych 4. Przedstawienie uczniom form i możliwości zdobywania wiedzy i umiejętności w ramach kształcenia formalnego i edukacji pozaszkolnej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy planowania • zna elementy informacji zawodowej • kształtuje umiejętność planowania • ma świadomość ważności planowania swojej przyszłości edukacyjno-zawodowej i poznaje konsekwencje nieprzemyślanych wyborów edukacyjnych • wyjaśnia czym jest kształcenie formalne i edukacja pozaszkolna • wymienia różne możliwości i miejsca zdobywania wiedzy i umiejętności
Zawody, które do mnie pasują	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie i omówienie wyników ankiety skłonności zawodowych uczniów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne grupy zawodów • wymienia przykładowe zawody w obrębie każdej z grup • ma świadomość ważności planowania swojej przyszłości edukacyjno-zawodowej
Klasyfikacja zawodów: zawody z grupy człowiek-przyroda, człowiek-technika, człowiek-dane/system znaków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przybliżenie zawodów z grup: człowiek-przyroda, człowiek-technika, człowiek-dane/system znaków 2. Zapoznanie uczniów:<ul style="list-style-type: none"> • ze środowiskiem i warunkami pracy w danym zawodzie • z zadaniami i czynnościami danego zawodu • wymaganiami psychofizycznymi • przeciwwskazaniami zdrowotnymi do wykonywania	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zawody z danej grupy • charakteryzuje warunki i środowisko pracy w danym zawodzie • omawia zadania i czynności wykonywane w zawodzie oraz wymagania psychofizyczne i przeciwwskazania zdrowotne

	<p>zawodu</p> <ul style="list-style-type: none"> ścieżkami kształcenia w kierunku danego zawodu i możliwości zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia ścieżki kształcenia w danym zawodzie charakteryzuje szanse zatrudnienia analizuje swoje preferencje w kontekście poznanych zawodów
<p>Klasyfikacja zawodów: zawody z grupy człowiek-człowiek, człowiek-działalność artystyczna</p>	<ol style="list-style-type: none"> Przybliżenie zawodów z grup: człowiek-człowiek, człowiek-działalność artystyczna Zapoznanie uczniów: <ul style="list-style-type: none"> ze środowiskiem i warunkami pracy w danym zawodzie z zadaniami i czynnościami danego zawodu wymaganiami psychofizycznymi i przeciwwskazaniami zdrowotnymi do wykonywania zawodu ścieżkami kształcenia w kierunku danego zawodu i możliwości zatrudnienia Zapoznanie uczniów z klasyfikacją zawodów i specjalności oraz klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zawody z danej grupy charakteryzuje warunki i środowisko pracy w danym zawodzie omawia zadania i czynności wykonywane w zawodzie oraz wymagania psychofizyczne i przeciwwskazania zdrowotne omawia ścieżki kształcenia w danym zawodzie charakteryzuje szanse zatrudnienia analizuje swoje preferencje w kontekście poznanych zawodów rozdziela klasyfikację zawodów i specjalności oraz klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego
<p>Moje zasoby i ograniczenia</p>	<ol style="list-style-type: none"> Zapoznanie uczniów z pojęciami: zasoby, preferencje, ograniczenia Rozwijanie w uczniach świadomości własnych zasobów - wiedzy, umiejętności i cech charakteru Rozwijanie w uczniach umiejętności wskazywania zasobów potrzebnych do wykonywania danego zawodu Wzmacnianie w uczniach poczucia własnej wartości, pozytywnego myślenia i samoakceptacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa czym są zasoby, preferencje, ograniczenia wskazuje cechy charakteru, wiedzę i umiejętności jako zasoby dokonyje wskazania zawodów gdzie z tym potencjałem może realizować się, jakie są możliwe dla niego przyszłe zawody

<p>Dobry wybór szkoły, czyli jak analizować oferty szkół ponadpodstawowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uświadomienie uczniom najważniejszych czynników przy wyborze szkoły 2. Przedstawienie sposobów i możliwości zdobywania informacji o szkołach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa najważniejsze dla siebie kryteria wyboru szkoły i dokonuje ich hierarchizacji • umie uzasadnić wyznaczone kryteria na forum grupy • doskonali umiejętność współpracy w grupie i autoprezentacji
<p>Zjawiska i trendy na współczesnym rynku pracy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z definicją rynku pracy 2. Przedstawienie uczniom różnic wynikających z podziału rynku pracy ze względu na zasięg 3. Omówienie trendów występujących na rynku pracy oraz problemów związanych z rynkiem pracy 4. Przedstawienie przyszłościowych branż zawodowych 5. Zapoznanie uczniów z instytucjami rynku pracy oraz ze źródłami informacji o rynku pracy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje czym jest rynek pracy • określa strony i uczestników rynku • dokonuje podziału rynku pracy ze względu na zasięg • wskazuje instytucje rynku pracy oraz źródła informacji o rynku pracy
<p>Jak zostać fachowcem – kwalifikacje i kompetencje w profilu zawodowym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukazanie uczniom różnic między kwalifikacjami i kompetencjami 2. Zapoznanie uczniów z zadaniami pracownika, rolami jakie może pełnić na rynku pracy 3. Przedstawienie wymagań rynku pracy wobec pracownika 4. Rozwijanie w uczniach umiejętności porównywania własnych zasobów z wymaganiami pracodawców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i podaje określenia kwalifikacji i kompetencji • zna rodzaje kompetencji • wymienia role i zadania pracownika • określa cechy współczesnego pracownika • porównuje własne zasoby z wymaganiami pracodawców • doskonali umiejętność współpracy w grupie i autoprezentacji

Jak mnie widzą, czyli o sztuce autoprezentacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z pojęciem autoprezentacji 2. Przedstawienie elementów mowy niewerbalnej 3. Uświadomienie uczniom znaczenia pierwszego wrażenia 4. Pomoc uczniom w określeniu ich mocnych stron 5. Pokazanie uczniom poprawnej formy autoprezentacji 6. Wzmacnianie w uczniach poczucia własnej wartości, pozytywnego myślenia i samoakceptacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie autoprezentacji • wymienia elementy mowy niewerbalnej • jest świadomy roli pierwszego wrażenia • wymienia swoje mocne strony • wyjaśnia jak dokonać poprawnej autoprezentacji
Indywidualny plan działania ósmoklasisty. Podsumowanie zajęć	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z pojęciem i strukturą portfolio i e-portfolio 2. Ukazanie znaczenia portfolio w życiu zawodowym 3. Sporządzenie przez uczniów IPD 4. Podsumowanie zajęć 5. Przeprowadzenie ankiety podsumowującej zajęcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę portfolio • uzasadnia znaczenie portfolio • sporządza indywidualny plan działania • podsumowuje wiedzę uzyskaną w trakcie zajęć • wie, gdzie szukać potrzebnych informacji

3. Metody i formy realizacji

Metody:

- aktywizujące problemowe – burza mózgów, dyskusja
- metody testowe - kwestionariusze, ankiety
- metody audiowizualne – filmy edukacyjne, zasoby Internetu, prezentacje multimedialne
- mini-wykłady
- pogadanki
- analiza przypadku
- gry dydaktyczne
- Q-sort/drabinka
- wywiad

Formy pracy:

- praca indywidualna
- praca grupowa

4. Weryfikacja efektów kształcenia

1. Bieżąca ewaluacja zajęć w formie pytań/ankiety.
2. Portfolio zawierające wymierne efekty pracy uczniów gromadzone przez cały okres.
3. Indywidualny plan działania pokazujący projekty ścieżek edukacyjno-zawodowych uczniów.
4. Indywidualne konsultacje.
5. Ewaluacja formatywna po realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego:
  - co mi się podobało na zajęciach?
  - czego było za mało?
  - kto mnie inspirował?
  - co było nowe/odkrywcze?
  - co było słabe?

5. Warsztat pracy nauczyciela doradztwa zawodowego

- samodoskonalenie,
- udział w szkoleniach, konferencjach z zakresu doradztwa zawodowego,
- gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji z zakresu doradztwa zawodowego uczniom, wychowawcom, nauczycielom, specjalistom i rodzicom,
- nawiązywanie kontaktów i sieci współpracy z podmiotami i instytucjami wspierającymi realizację działań z zakresu doradztwa zawodowego.

6. Literatura:

1. Dziurkowska A. i in., Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017 (<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>).
2. Indywidualny Planer Kariery dla ucznia szkoły podstawowej, PROGRA.
3. Informator o zawodach szkolnictwa branżowego, Warszawa 2020, www.ore.edu.pl/2020/12/informator-o-zawodach-szkolnictwa-branzowego
4. Rosalska M., Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego, KOWEZiU, Warszawa 2012.
5. Minta J., Od aktora do autora. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery KOWEZiU, Warszawa 2012.
6. Chirkowska-Smolak T., Hauziński A., Łaciak M., Drogi kariery. Jak wspomagać rozwój zawodowy dzieci i młodzieży, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011.
7. Gardner H., Inteligencje wielorakie, MT Biznes, Warszawa 2009.
8. Covey S., 7 nawyków skutecznego nastolatka, Rebis, Poznań 2011.
9. Zawadka M., Chcę być kimś. Cz. 1, 2, 3, 4, Wydawnictwo Mind&dream 2016.